
Ein Warhafftige Newe Zeitung
Von einer Stiefmutter vnd jhrem Stiefkindt/ wie sie demselbigen Kind ein gantz Jahr nichts anders als Rübstucken vnnd Rübschnitz fürgeworffen zu essen/ Auch wie es von GOtt erhalten vnd ernehret worden/ vnd die Mutter darumb jhren verdienten Lohn empfangen/ geschehen zu Blawen/ in diesem 1616. Jahr.

Darbey eine Dancksagung oder Gebet des Entledigten Kindes/ daß es Gott so wunderbarlich erhalten vnd ernehret hat.

ANONYMUS

EIN WARHAFFTIGE NEWE ZEITUNG VON EINER STIEFMUTTER UND IHREM STIEFKINDT

EEN WAARACHTIG NIEUW VERSLAG OVER EEN STIEFMOEDER EN HAAR STIEFKIND

1 6 1 6

vertaling:

Ruud Muschter
∴

Groningen

muschter@home.nl
www.archive.org

20 maart 2017

INHOUDSOPGAVE

BRONVERMELDING

Staatsbibliothek Berlin, 1616

http://www.zvdd.de/dms/load/met/?PPN=PPN737467703

http://digital.staatsbibliothek-berlin.de/werkansicht?PPN=PPN737467703&PHYSID=PHYS_0001&DMDID=&view=picture-toolbox

HET OMSLAG

Een waarachtig nieuw
verslag

Over een stief-
moeder en haar stiefkind,
hoe zij dit kind een geheel jaar
niets anders dan stukken knol en knolstronk
als eten heeft toegeworpen / En ook hoe het door God behouden
en gevoed werd / en de moeder daarom haar
verdiende loon heeft ontvangen / geschied te Blauen / in dit
1616e
jaar.

Daarbij een dankzegging of gebed
van het verloste kind / dat God zo won-
derbaarlijk behouden en ge-
voed heeft.

INLEIDING VAN DE VERTALER

De hier opgenomen tragische geschiedenis gaat om de verwaarlozing van een kind door de stiefmoeder. Of een en ander werkelijk gebeurd is, is onzeker. Uit het verhaal wordt niet duidelijk of het om een jongetje of meisje zou zijn gegaan. Gesproken wordt over ‘het kind’.

Vroeger werden regelmatig misdaadverhalen op rijm en op muziek gezet, en dan in dorpen en steden, op kermissen, opgevoerd, met ondersteunende afbeeldingen. Deze tekst is eveneens op rijm, maar in de vertaling kon dat niet worden behouden.

Het werk begint met de verwijzing naar een werk van J.S. Bach, BWV 621, namelijk ‘Da Jesus an dem Kreuze stund’. In de zin erna wordt er een variant op deze titel gemaakt, namelijk “O Gott in deinem höchsten Thron”. Verder is de verwijzing onduidelijk.

Een en ander zou zich hebben afgespeeld in een stad die in de tekst op twee manieren wordt geschreven, namelijk als “Blaun” en als “Blawen”. Vermoedelijk gaat het hier om ‘Plauen’ in Baden-Wurttemberg, Duitsland.

Wat tot de verbeelding spreekt, is de stereotypische, zo niet archetypische relatie stiefmoeder-stiefkind, en natuurlijk wordt het kwaad uiteindelijk gestraft.

Ruud Muschter

DE TEKST

In klank: ‘Toen Jezus bij het kruis stond’.

O God in Uwe hoogste troon,
welk wonder heeft hier plaatsgevonden,
in deze wereld op de aarde.
Geen mens is zo oud geworden,
dat hij zoiets heeft beleefd.

Thans zult gij in het kort aanhoren
- luister ijverig, vrouwen en mannen -
wat zich enkele dagen geleden
te Blaun[1] genaamd,
zeer goed bekend,
voor verschrikkelijks heeft toegedragen.

Een rijke burger is daar gezeteld,
te Blawen, zoals gemeld is,
genaamd Jacobus Ruff.
Zijn vrome vrouw was gestorven
en liet hem een kindje na.

Wanneer men zestienhonderd jaren telt
en nog zestien daarbij,
krijgt men het jaartal.
Het was 1 april.
De burger nam een tweede vrouw,
die over een aantal jaren twee kinderen baarde.

De betreffende burger was een koopman.
Daarom reisde hij naar vreemde landen.
Hij stond op markten en ook op messen.
Daardoor nam hij niet waar,

[1] Mogelijk is ‘Plauen’ bedoeld.

wat men het kind[2] te eten gaf.

Het stiefkind van de tweede vrouw
ontving telkens vele klappen
en zij wendde haar ogen van het kind af.
Het kind viel neder op de knieën
en smeekte van ellende de moeder

Dat die het een beetje brood zou geven.
Daartoe bonkte het steeds op de deur.
Knolbladeren en kruid gaf zij het te eten,
net als een hond,
te elken stond,
en het was gezeten in de stal.

Het kleine kind was vijf jaar oud.
De stiefmoeder heeft het geheel verstoten.
Ze heeft het in een stal vastgebonden.
Knolbladeren en kruid wierp zij het toe.
Het moest alle uren zijn eigen rotzooi eten.

Gij vrouw en man, zoals ge hier staat,
hoe kan vader en moeder een kind dit aandoen,
en zelfs menselijke spijs ontzeggen.
Een gans jaar duurde het beslist.
Geen enkele dronk water heeft het gezien.

Het kleine kind viel op zijn knieën.
Riep de stiefmoeder, die verhoorde het nooit.
Het vroeg haar om een slok water,
een beetje brood in zijn nood.
Door engelen werd het hem aangereikt.

Een halfjaar door God gezonden,

---

[2] Hier zou het dus om een van beide kinderen gaan.

bracht de engel het kind spijs en drank.
De stiefmoeder verdroot het steeds
dat het kind in de stank niet ziek zou worden,
van honger zou sterven en boeten.

Het kind was in de stal opgesloten.
Er was nooit een dode gezien,
die er zo op geleek.
De engel sprak het kind een gebed voor,
hoe Christus had geleden.

Das Kind vom Engel hette gelehrt / ein Ge-
bet/wie jr dann hören werd/ merckt auff jr Men-
schen Kinder: O Jesu Christ dein Wort ist ge-
wiß/ kein Mensch solls lan dahinden.

Het kind heeft van de engel geleerd
een gebed, zoals gij horen zult.
Let op, gij mensenkinderen:
O, Jezus Christus, Uw woord is zeker,
geen mens moet het veronachtzamen.

Gij christenen, versta mij goed,
hoe God geen kwaad ongewroken laat,
geen goede daad zonder beloning.
Geen draad wordt zo fijn gesponnen,
of hij komt uiteindelijk aan de zon.

Het kind is uit de stal gekomen.
De buren zagen dit alles spoedig,
en aanschouwden het kind.
De stiefmoeder kwam er ook aan.
O God, wat begon het kind te hollen.

De stiefmoeder nam het kind bij het haar,
en sloeg het in de stal met de roede.
De buren liepen te hoop.
De overheid nam dat alles waar,
en liet de moeder vangen zonder gruwen.

De mensen namen waar
hoe het kind voor de overheid geleid werd.
Het kind geleek op een dode.
De heren zaten in de raad.
Hun hart werd er week van.

Daarop vroegen de heren aan het kind
hoe vader en moeder ermede waren omgegaan.
Het kind begon te spreken:
Een gans jaar heb ik in de stal
knolbladeren en kruid verteerd.

Ein weiß Kind bey mir gewesen ist / es bettet
mit mir jeden frist / damit hat es mich gespeisset/
kein bissen Brodt ich gesehen han / kein tropffen
Wasser nie geweisset.

Er is een weeskind bij mij geweest.
Het bidt met mij te elken kere.
Daarmede heeft het mij gespijzigd.
Ik heb geen stukje brood gezien,
Een druppel water is er nimmer geweest.

De overheid heeft daarom spoedig
de stiefmoeder met geweld ondervraagd.
De vader liet men erbij staan.
De tranen vielen hem op de grond.
Het gebed van het kind was verhoord.

De stiefmoeder stopte men in het gevang.
Ook legde men knolbladeren en stronken bij haar neder.
Dat was tezelfder mate
als zij het kind had toebemeten.
Zo heeft men het haar ook toebemeten.

De stiefmoeder lag zes weken in de kerker.
Men gaf haar slechts knolbladeren en kruid,
en gaf haar niets beters.
De stiefmoeder
beklaagde zich zeer,
en vroeg slechts om een slok water.

Deze dronk heeft men haar niet gereikt.
Diezelfde nacht gaf zij de geest.
Het kind liet zij bij zich roepen,
en zij vroeg het meteen om vergeving.
Spoedig daarop heeft zij de geest gegeven.

Daarom, gij christenen tezamen,
of ge nu jong zijt, arm of rijk,
houdt van harte in ogenschouw
dat ge vader en moeder trouw zijt,
en acht uw kinderen.

Volgt het gebedje van het kind.

Och, Heer God, hemelse Vader,
ik loof en prijs u
door Jezus Christus, uw lieve zoon,
dat gij tot op dit huidige uur
in mijn ellende,
en harde beknelling, door uw lieve engel

mij in uw genade erbarmd
en gevoed hebt.

Zo dank ik u thans, gij almachtige God
en trouwe heiland,
uit de grond van mijn hart,
dat gij mij door uw lieve engel
gespijzigd en gelaafd hebt.
En verder vraag ik u,
o lieve Vader,
voed mij ook
verder,
en onderhoud mij.
Daarvoor zal ik U loven en prijzen,
hier tijdelijk en ginds eeuwig,
door Jezus Christus,
onze Heer,
Amen.

Gedrukt te Maagenburg, door
Wilhelm Rosz.